

Cirkulärnr: 2001:90
Diariernr: 2001/1496
P-cirknr: 2001-2:38
Nyckelord: Arbetsrätt, Alkoholtest
Handläggare: Hedda Mann
Sektion/Enhet: Förhandlingssektionen
Datum: 2001-08-08
Mottagare: Kommunstyrelsen
Personalfrågor
Rubrik: Arbetsdomstolens dom 2001 nr 26 angående alkoholtest
Ersätter: 2001:73
Bilagor: Arbetsdomstolens dom 2001 nr 26

Personalpolitik: 2001-2:38

Nyckelord: Arbetsrätt, Alkoholtest

Förhandlingssektionen
Hedda Mann

2001-08-08

Kommunstyrelsen
Personalfrågor

Arbetsdomstolens dom 2001 nr 26 angående alkoholtest

Detta cirkulär ersätter tidigare utskickat cirkulär nr 2001:73

Arbetsdomstolen (AD) har i dom 2001 nr 26 mellan Lärarnas Riksförbund (LR) och Örebro kommun prövat om alkoholtest ska anses ha genomförts i nära samförstånd med arbetstagaren enligt AB 98. Vidare har AD prövat om arbetstagaren avstängts i strid med bestämmelserna i AB 98 samt om kommunen åsidosatt sin förhandlingsskyldighet enligt 11 § medbestämmandelagen (MBL).

Bakgrund

Den 29 september 1998 upptäckte rektorn vid Wallerska skolan i Örebro att idrottsläraren Kenth F förvarade sprit i sitt skåp. Med anledning därav träffades dagen därpå en överenskommelse mellan arbetsgivaren och Kenth F enligt vilken Kenth F skulle underkasta sig slumpmässiga alkoholtester på arbetstid. Då alkoholtestet vid ett tillfälle gav positivt utslag träffades en ny överenskommelse vilken innebar att Kenth F under de närmaste tre veckorna skulle alkoholtestas varje morgon och under resterande del av höstterminen tre gånger i veckan. Alkoholtesterna skulle utföras hos företagshälsovården på morgonen före arbetet. Vidare kom man även överens om att Kenth F de två följande dagarna skulle vara hemma från arbetet med bibehållen lön.

LR anförde i AD att kommunen, i strid med AB 98 § 7 mom. 3, genomfört alkoholtesterna utan nära samförstånd med Kenth F då han ställts inför ett ultimatum; alkoholtester eller avstängning. Vidare anförde LR att kommunen, i strid med AB 98 § 9, avstängt Kenth F från arbetet i två dagar. Slutligen

ansåg LR att kommunen, oberoende av om alkoholtesterna genomförts i nära samförstånd med Kenth F eller ej, haft en skyldighet att primärförhandla enligt 11 § MBL.

LR yrkade att kommunen skulle utge allmänt skadestånd för brott mot AB 98 och 11 § MBL.

Kommunen anförde i AD att alkoholtesterna hela tiden genomfördes i nära samförstånd med Kenth F. Vid båda överenskommelserna frågade man flera gånger Kent F om han var nöjd och om överenskommelserna kändes bra. Kent F hade inga invändningar. Något hot om avstängning framfördes inte utan beslutet att Kenth F skulle vara hemma i två dagar var man eniga om. Slutligen anförde kommunen att man inte varit förhandlingsskyldig enligt 11 § MBL eftersom det varit fråga om överenskommelser och inte ensidiga beslut av arbetsgivaren.

Arbetsdomstolen

AD ansåg inte att LR lyckats visa att alkoholtesterna genomförts utan nära samförstånd med Kenth F eller att han avstängts från arbetet.

Slutligen ansåg AD att det saknade betydelse för förhandlingsskyldigheten att arbetsgivaren och Kenth F var överens. Arbetsgivaren borde, mot bakgrund av att förhandlingsrätten enligt 11 § MBL tillkommer arbetstagarorganisationen, förhandlat med LR före överenskommelserna. AD bestämde skadeståndet till 20 000 kronor.

Kommentar

Vad som kan betraktas som nära samförstånd bör avgöras mot bakgrund av vilken typ av hälsoundersökning som är aktuell, i annat fall urholkas lätt § 7 mom. 3 i AB 98. Det kan nämligen vara svårt att uppnå total enighet vid just alkoholproblematik eftersom arbetstagaren ofta är av en helt annan uppfattning än arbetsgivaren.

Vidare är avstängning enligt AB 98 § 9 inte för handen om arbetsgivaren och arbetstagaren uttryckligen är överens om att arbetstagaren skall stanna hemma med bibehållen lön. Vid dylika överenskommelser är en skriftlig dokumentation att rekommendera.

Domen har vållat debatt i den del som avser förhandlingsskyldigheten enligt 11 § MBL då AD:s praxis i denna fråga inte är helt entydig. I mål 1978 nr 60 och 1986 nr 53 ansåg domstolen inte att en överenskommelse befriade arbetsgivaren från förhandlingsskyldigheten. I ett mål från 1996, dock inte refererat i AD:s publikationer, menade emellertid AD att förhandlingsskyldighet enligt 11 § MBL bara föreligger vid frågor som arbetsgivaren ensidigt kan besluta om. Målet handlade dock om ett enskilt anställningsavtal och förändring av sysselsättningsgrad. Den för cirkuläret aktuella domen överensstämmer med

AD:s tidigare praxis och ger uttryck för att överenskommelser, om det typiskt sett finns ett intresse för arbetstagarorganisationen att förhandla i saken, saknar betydelse för förhandlingsskyldighetens omfattning – trots att det i egentlig mening inte är att betrakta som ett ensidigt beslut.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Förhandlingssektionen

Staffan Löwenborg

Göran Söderlöf

Bilagor

Arbetsdomstolens dom 2001 nr 26

